

Stockholms universitet
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Tomas Egeltoft
08-563 088 28
tomas.egeltoft@hsv.se
BESLUT

2010-12-17
Reg.nr 641-933-10

Beslut om tillstånd att utfärda grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3

Högskoleverket beslutar att inte ge Stockholms universitet tillstånd att utfärda grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3.

Ansökan och ärendets hantering

Stockholms universitet har ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3. För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande bedömare: professor emeritus Ingvar Lundberg, Göteborgs universitet (ordförande); docent Mari-Ann Berg, Högskolan i Jönköping (ordförande); universitetsadjunkt Birgit Andersson, Umeå universitet; universitetslektor Pia Bohlin, Konstfack; lärarstuderande Linda Bondeson, Södertörns högskola; docent Göran Bostedt, Mittuniversitetet; lärarstuderande Patrick Böttiger, Örebro universitet; universitetslektor Annette Ewald, Högskolan Kristianstad; professor Kari Fasting, Norges Idrottshögskola; professor Karsten Froberg, Syddanska universitet; lektor Tom Gullberg, Åbo Akademi; professor Sven-Erik Hansén, Åbo Akademi; universitetslektor Maud Ihrskog, Högskolan i Borås; professor Geir Johansen, Musikhögskolan i Norge; docent Marléne Johansson, Åbo Akademi; filosofie doktor Carla Jonsson, Stockholms universitet; professor emeritus Pertti Kansanen, Helsingfors universitet; professor emerita Inger Anne Kvalbein, Högskolan i Oslo; universitetslektor Pernilla Nilsson, Högskolan i Halmstad; professor Sigmund Ongstad, Högskolan i Oslo; forskningsledare Mia Porko-Hudd, Åbo Akademi; universitetslektor Grethe Ravlo, Nationellt centrum för matematik, Trondheim; universitetslektor Eva Riesbeck, Malmö högskola; professor emeritus Helge Strömdahl; universitetslektor Björn Sundmark, Malmö högskola och lärarstuderande Pernilla Åhs, Högskolan Väst.

Underlag för bedömningen har varit högskolans ansökan samt intervjuer den 7 oktober med representanter för högskolan. Bedömarens yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter och kriterier vid examenstillståndsprovningar som Högskoleverket har utarbetat med hänsyn tagen till examensbeskrivningen för denna yrkesexamen, se bilaga 1.

Bedömarens yttrande innehåller dels en sammanfattande bedömning per aspekt dels en samlad bedömning. Medlemmarna i bedömarens grupp har inte medverkat i bedömningar där jäv föreligger.

Bedömarens samlade bedömning är att Stockholms universitet inte har förutsättningar att ge grundläroutbildning med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 med tillfredsställande kvalitet. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Högskoleverket beslutar att inte ge Stockholms universitet tillstånd att utfärda grundläroexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av utredaren Tomas Egeltoft i närvaro av stabschefen Lennart Ståhle och avdelningschefen Magnus Hjort.

I ärendets beredning har även utredarna Eric Lindesjö och Cecilia Nordqvist deltagit.

Lars Haikola

Tomas Egeltoft

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
Medlemmarna i bedömarens grupp

Bedömargruppens yttrande

Utbildningens förutsättningar

Lärreresurs

Med det bristande underlag vi fått finner vi det svårt att kunna göra en samlad bedömning av lärarresursen. Det kan inte bedömas hur kontinuitet och sammanhållning av utbildningen ska kunna skapas i praktiken med tanke på den omfattande lärarkåren. Dock bedömer vi att universitetet i sin helhet uppnår kravet på vetenskapligt meriterade lärare som även besitter en professionserfarenhet, men vi konstaterar samtidigt att lärare med en stor andel av sin tjänstgöring inom utbildningens inriktning är odisputerade. Avseende den ämnesdidaktiska kompetensen inom matematik och naturvetenskap så bedöms den som tillfredsställande. Matematik och matematikdidaktik befinner sig i ett uppbyggnadsskede för åldersgruppen, och det innebär att det i nuläget är svårt att bedöma om resurserna kommer att räcka och om utvecklingen kan garantera god utbildning av lärare. Inom humaniora och samhällsvetenskap finns mer fokus på ämnet än dess didaktik. Vi bedömer att kompetens finns för att erbjuda den utbildningsvetenskapliga kärnan. Vidare konstaterar vi att lärarkompetens när det gäller de praktiska och estetiska lärprocesserna är synliga endast för matematiken. Vi bedömer att lärarna har möjligheter till kompetensutveckling.

Trots bristande underlag bedömer vi sammanfattningsvis att aspekten lärarresurs är tillfredsställande.

Utbildningsmiljö

Vår bedömning är att utbildningen ges i en forskande miljö. Avseende förutsättningen att ge utbildningen med ett kritiskt, kreativt och reflekterande förhållningssätt, så är underlaget otillräckligt för att vi ska kunna bedöma detta. Vi kan dock konstatera att universitetet som helhet har potential för att uppnå detta krav.

Vi kan inte bilda oss en uppfattning om huruvida koordineringen från ämnesdidaktiska institutioner kommer att lyckas, med beaktande av att dessa institutioner inte i övrigt är involverade i kurser i den verksamhetsförlagda utbildningen.

Ett osäkerhetsmoment vid lärosätet är den nya institutionsstrukturen som ännu inte är genomförd. Vi noterar att det interna samarbetet och strävan att inordna lärarutbildningen i en ny struktur är krävande och riskerar att skapa en svåröverblickbar organisation med svag identitet för lärarutbildningen. Samarbetet med övriga högskolor i Stockholm är formaliserat men i praktiken outvecklat. Vi menar att det är förvånande att institutionerna för psykologi och lingvistik inte kopplats in på lärarutbildningen, med tanke på dessa institutioners forskningskompetens inom läs- och skrivutveckling.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten utbildningsmiljö inte är tillfredsställande.

Utbildningens genomförande

Styrdokument

Utbildningsplanen följer i formell mening examensordningens krav, och differentieringen mellan F-3 och 4-6 tydliggörs även i fråga om kursinnehåll och inriktning. Kursplanerna är dock alltför obearbetade för att kunna användas som bedömningsunderlag och kräver preciseringar även med avseende på examensmålen, som nu uppfattas som löstryckta i relation till den professionella kompetensen i lärarens yrkesutövning.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten styrdokument inte är tillfredsställande.

Undervisning, kurslitteratur och examination

Det är oklart hur det förhåller sig med differentieringen mellan utbildningarna för F-3 och 4-6. Vid intervjuerna bedyrades att det kommer att finnas skillnader i innehållet, men på basen av underlaget går det inte att dra sådana slutsatser. Något förskoleklassperspektiv märks inte. Vi ser en risk för att den utbildningsvetenskapliga kärnan blir för splittrad. Avseende ämnesdidaktiken syns denna dåligt i flera av de bifogade kursplanerna, och uppfattningen om ämnesdidaktiken upplevdes som vag under intervjuerna. Kursplanernas allmänna formulering fokuserar på ämnesdidaktiska frågor om urval av stoff och kunskapsförmedling och ger inte en övertygande bild av hur ämnesdidaktiken fångas upp i utbildningen. De svar som gavs vid intervjuerna kunde inte ge den nödvändiga informationen för att bedöma innehållet i den planerade utbildningen. Hur den vetenskapliga progressionen ska skötas framgår inte av underlaget. Vid intervjutillfället framhölls att samtliga kurser i kärnan ska innehålla forskningsmetodik, men det framgår inte i de inlämnade planerna. Vi finner att de praktiska och estetiska lärprocesserna är synliga endast för matematiken. Med tanke på det etablerade samarbetet med Stockholms konsthögskolor borde detta kunna utvecklas bättre.

Den verksamhetsförlagda utbildningen har tydliga lärandemål för kurserna och en konkret plan för examination. Vi finner att examinationsformerna är någorlunda tydliga och genomtänkta. Det förefaller riskabelt att placera alla perioder för den verksamhetsförlagda utbildningen i sammanhängande terminsblock med kurser i utbildningsvetenskaplig kärna, och samtidigt placera ansvaret för den verksamhetsförlagda utbildningen hos olika ämnesdidaktiska institutioner och centra.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten undervisning, kurslitteratur och examination inte är tillfredsställande.

Utbildningens resultat

Säkring av examensmålen

Vi saknar tydliga dokumenterade krav för betygskriterier, instruktioner för tentamina, examensarbeten och annan examination. Vi bedömer att lärosätet inte har visat att det finns organiserade och systematiska säkringssystem för utbildningen som kommer att ge studenterna förutsättningar att nå målen.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten säkring av examensmålen inte är tillfredsställande.

Samlad bedömning

Vårsamlade bedömning är att Stockholms universitet inte har förutsättningar att ge grundläro-utbildning med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 med tillfredsställande kvalitet. Vi rekommenderar Högskoleverket att avslå ansökan.

Bilaga I: kvalitetsaspekter och kriterier vid examenstillståndsprovning för de nya lärarexamina

Utbildningens förutsättningar

Lärreresurs

- Antalet tillsvidareanställda och övriga lärare står i proportion till utbildningens beräknade omfattning,
- lärarna har vetenskaplig och ämnesdidaktisk kompetens för undervisning och handledning inom utbildningen,
- lärarresursen består både av vetenskapligt meriterade lärare samt lärare som besitter beprövad professionserfarenhet i en välavvägd proportion,
- lärarna har kompetens att erbjuda den utbildningsvetenskapliga kärnan med de krav på innehåll som anges i examensordningen för respektive lärarexamen (skolväsendets historia och organisation, värdegrund, läroplansteori och didaktik, vetenskapsteori och forskningsmetodik, utveckling, lärande och specialpedagogik, sociala relationer, konflikthantering och ledarskap, uppföljning och analys av lärande, bedömning och betygsättning, utvärdering och utvecklingsarbete)
- lärarna har kompetens att erbjuda undervisning om och i praktiska och estetiska lärprocesser (förskolläraryrket- samt grundlärarexamen),
- lärarna har kompetens att erbjuda undervisning om vuxnas lärande (ämnes- och yrkeslärarexamen),
- lärarna ges reella möjligheter till kompetensutveckling och egen forskning.

Utbildningsmiljö

- Utbildningen ges i en forskande miljö,
- utbildningen kommer att ge förutsättningar för ett kritiskt och kreativt/reflekterande förhållningssätt,
- miljön inbegriper en fungerande organisation som säkerställer att den verksamhetsförlagda utbildningen erbjuds inom relevant verksamhet och ämne/ämnesområde,
- nationellt och internationellt samarbete bedrivs i syfte att berika utbildningsmiljön.

Infrastruktur

(gäller de lärosäten som inte tidigare bedrivit lärarutbildning)

- Studenterna har god tillgång till litteratur/annat lärandematerial, informationstekniska resurser och annan nödvändig utrustning.

Utbildningens genomförande

Styrdokument

- Utbildningsplanen för respektive examen innehåller mål/förväntade studieresultat som utarbetats i enlighet med examensordningen och anger en tydlig struktur för respektive program, inriktning samt ämne/ämnnesområde,
- kursplanerna innehåller mål/förväntade studieresultat som utarbetats i enlighet med examensordningen.

Undervisning, kurslitteratur och examination

- Undervisningsformerna, vald kurslitteratur/annat lärandematerial och examinationsformerna säkrar forskningsanknytning och progression,
- examinationen inom den verksamhetsförlagda utbildningen genomförs i samarbete med utbildade handledare vid de medverkande skolorna.

Utbildningens resultat

Säkring av examensmålen

- Krav finns klart dokumenterade, exempelvis i form av betygskriterier, och framgår av instruktioner för tentamina, examensarbeten och annan examination,
- lärosätet kan visa att utbildningen kommer att ge studenterna goda förutsättningar att nå målen.

Säkring av utbildningens kvalitet

(gäller de lärosäten som inte tidigare bedrivit lärarutbildning)

- Det finns ett kvalitetssäkringssystem som garanterar utbildningens framtida kvalitet.